

Dkt. Marv Wilson, Manabii , Kipindi cha 25, Isaya , Sehemu ya 3

© 2024 Marv Wilson na Ted Hildebrandt

Huyu ni Dkt. Marv Wilson katika mafundisho yake kuhusu Manabii. Huu ni kipindi cha 25, Isaya, Sehemu ya 3.

Tunajitolea kwako, tusaide katika madarasa yetu yote, tusaide katika mahusiano yetu, tusaide katika maswali makubwa ya maisha tunapojitahidi kufikia mtazamo wako. Asante kwa ujumbe wa nabii unaoingia mioyoni mwetu kila siku.

Tusaide kuweza kuishi hivyo katika kila hali yetu binafsi. Ninaomba baraka zako katika darasa hili. Ninaomba kupitia Kristo Bwana wetu. Amina.

Ukumbusho, Jumatatu mtihani wetu utawahusu Yoeli, Obadia, Mika, na Habakuki. Na nyenzo za utangulizi ambazo tumekuwa tukizungumzia, kuhusu Isaya, pamoja na usomaji na mtaala.

Kwa hivyo, fuata hilo kama mwongozo wako. Kutakuwa na baadhi ya kweli na si kweli, baadhi ya kujaza, baadhi ya kuchagua nyingi, baadhi ya insha za aya, na angalau insha moja ndefu. Kwa hivyo, itashughulikia nyenzo zote kama kawaida.

Kwa hivyo, pitia hilo. Je, una maswali yoyote kuhusu hilo? Sawa, ninachotaka kufanya saa hii ni kutoa muhtasari wa hoja za umoja wa kitabu cha Isaya, kisha nataka kuendelea kuzungumzia ushairi wa kibiblia, ambao Isaya anauelezea kama mtu na kuzungumzia baadhi ya sifa kuu za ushairi wa kibiblia. Mara yetu ya mwisho tulipozungumzia kuhusu shule ya Deutero -Isaya, hoja zao zikiwa, vema, jina la Isaya halimo katika 40-66.

Kuna sababu za kitheolojia, kihistoria, na kifasihi au kimtindo kwa nini wanasema hii haiwezi kutoka kwa mkono wa nabii Isaya wa karne ya 8. Kwa kujibu shule ya Deutero -Isaiah ambayo ilikuwa na nguvu sana katika miaka ya 1800, 1900, na bado ni nadharia maarufu sana, wale ambao kihistoria wameshikilia umoja wa kitabu wana hoja kadhaa. Acha nikupe mbili kutoka eneo la mila, kwa ufupi sana.

Mojawapo ya vitabu vyetu vya apokrifa ni Ecclesiasticus, wakati mwingine huitwa Hekima ya Yesu ben Sirach, iliyoandikwa karibu 180 KK, ambayo ingekuwa kabla tu ya kipindi cha Wamakabayo, muongo mmoja au miwili kabla ya hapo. Mwandishi wa Mhubiri anasifu shughuli ya Isaya, na anaiunganisha na Mfalme Hezekia. Katika Ecclesiasticus 48, anasema, na ninamnukuu, yeye, yaani Isaya, aliwafaraji wale walioomboleza katika Sayuni.

Kwa hivyo, ushahidi huu wa awali kutoka kwa mapokeo unaonekana kuzungumzia yeye, yaani Isaya, ambaye ni muktadha, nabii wa Isaya mwenyewe, ambaye ana mwingiliano na Hezekia, ambaye ni wazi ni mfalme mwishoni mwa karne ya 8 na anaingia katika karne ya 7 kama Isaya. Kwa hivyo, lugha hapo ni parakaleo, ambayo inamaanisha kufariji, na neno lile lile tulilo nalo katika Septuagint kwa sura ya 40, wafariji, wafariji watu wangu. Kwa hivyo, anasema, aliwafariji wale walioomboleza Sayuni, sio Babeli, na alionyesha mambo ambayo yanapaswa kuwa hadi mwisho wa wakati.

Nyenzo hiyo wakati mwingine hutajwa na shule ya uandishi wa jadi wa Isaya, ikisema Isaya alikuwa akihudumu huko Sayuni, si Babeli miongoni mwa mateka, kwani Isaya wa pili inadaiwa alikuwa na huduma yake. Jambo la pili hapa katika utamaduni ambalo ninataka kulifupisha kwa ufupi ni lile la Hati za Kukunjwa za Bahari ya Chumvi. Wale wanaoshikilia umoja wa kitabu hicho wangeelekeza kwenye hati ya kukunjwa ya Isaya. Hasa unaweza kuona hili ukienda kwenye Patakatifu pa Kitabu leo ili kuona kama wale wanaonakili hati hii ya kukunjwa ya futi 24 walifanya aina yoyote ya tofauti au utengano kati ya sehemu A na sehemu B, kati ya mwisho wa sura ya 39 na mwanzo wa 40, kana kwamba hizi zilikuwa hati mbili tofauti zilizoandikwa miaka 200 tofauti, ambayo ndiyo hoja.

Unapoangalia hati ya Isaya, unagundua kuwa hakuna mwanya katika hati mwishoni mwa sura ya 39. Sura ya 39 inaishia mstari mmoja tu kutoka chini ya ukurasa. Sasa, Kiebrania kimeandikwa kutoka kulia kwenda kushoto, kwa hivyo hapa kwenye hati ya Isaya, tuna mwisho wa sura ya 39, na mstari wa chini kabisa katika karatasi hiyo ya hati unaanza sura ya 40 hapa na unaendelea hivyo.

Kwa hivyo, je, kuna ushahidi wowote wa kuvunjika? Naam, ushahidi unabaki kwa takriban herufi nane mwishoni mwa sura ya 39. Kwa hivyo, haionekani angalau kuwa kuvunjika kubwa au isiyo ya kawaida kati ya 39 na 40. Hoja nyingine inayotumiwa na wale wanaounga mkono umoja wa kitabu hiki ni kwamba mwandishi wa Isaya wa 2, au anayelitwa Deutero -Isaya, alionekana kuwa anaifahamu vizuri Yudea.

Ikiwa nabii huyu asiyejulikana, asiyejulikana anadaiwa kuishi miongoni mwa wahamishwaji huko Babeli, inawezekanaje kwamba anaonyesha ujuzi wa kina katika baadhi ya vifungu kuhusu mimea na wanyama na hali ya hewa na miti, kwa mfano, asili ya nchi ya Israeli, alitaja mierezi na mialoni na miberoshi, kwa mfano, katika sura ya 44. Pia, katika 43:14, inazungumzia kutumwa Babeli, sio kwa wale walio Babeli. Msamiati wa kitabu ni hoja nyingine ambayo mara nyingi husawazishwa, na usemi muhimu ambao mara nyingi hutajwa katika msamiati wa kitabu ni neno hili, Mtakatifu wa Israeli.

Neno Mtakatifu wa Israeli linapatikana mara tano tu katika Agano la Kale, nje ya unabii wa Isaya. Lakini ndani ya unabii wa Isaya, usemi huo unapatikana mara 12

katika sura ya 1-39 na unapatikana mara 14 katika 40-66. 12 katika nusu ya kwanza ya kitabu, mara 14 katika nusu ya mwisho, Mtakatifu wa Israeli.

Kwa hivyo, kwa kuwa hili si neno linalotumika kila mahali kwa Mungu wa Israeli bali ni neno la kipekee ambapo Isaya anashikilia zaidi ya 80% ya matumizi yote ya neno hilo, tunapata nini? Yamesambazwa sawasawa kati ya sehemu zote mbili za kitabu. Kama Mtakatifu wa Israeli alikuwa alama ya biashara ya Isaya wa Kwanza, kama inavyoitwa, basi shule bora inayoshikilia umoja wa kitabu ingesema, vema, Isaya wa Pili anajaribu kuiga mtindo wa Isaya wa Kwanza, ambaye alipenda neno hili, Mtakatifu wa Israeli. Bila shaka, wale wanaounga mkono umoja wa kitabu wangesema tu, vema, ni ushahidi tu, wazi, kwamba mtu huyo huyo ndiye anayehusika na nyenzo kuu hapa, anatoka kwa Isaya, mwana wa Amosi, katika nusu ya kwanza na ya pili ya kitabu.

Kuna misemo mingine ya kuvutia, maneno, na vifungu vya maneno vilivyotumika katika sehemu zote mbili. Maneno kama vile caprice, thornbush, au unaposikia katika kitabu cha Handel cha Masihi, kinywa cha Bwana kimeyasema. Hilo ni neno lisilo la kawaida sana.

Hujasoma hilo mara kwa mara katika manabii wengine uliokuwa ukisoma. Kinywa cha Bwana kimenena, na bado unapata hilo katika 1:20 na katika sura ya 40, mstari wa 5. Kuna mambo mengine ya kulinganisha katika msamiati ambapo baadhi ya maneno haya ya kipekee yanapatikana katika sehemu zote mbili. Shule ya Unity inasema huu ni ushahidi.

Msamiazi kama huo unaonekana wazi kwa mwandishi yule yule, kama vile mtu angetoa hoja katika Agano Jipya. Paulo ana ujuzi wa maneno ya riadha. Alizaliwa Tarso.

Alijua michezo katika ulimwengu wa Kigiriki na Kirumi, na kwa hivyo anatumia hiyo. Au ni kweli, lugha ya kimatibabu ya Dkt. Luke. Nina kitabu katika maktaba yangu cha Hobart ambacho kinachukua misemo mingi katika injili ya Luka ambayo ilikuwa ya kawaida katika ulimwengu wa kimatibabu wa karne ya kwanza, na Luka anatumia maneno hayo ya msamiati.

Ushahidi wenye nguvu zaidi, pengine, unaotumiwa na Shule ya Umoja ya Isaya ni ule unaoitwa ushahidi wa Agano Jipya wa mahali ambapo neno Isaya linatumika katika Agano Jipya. Nukuu zinaanzishwa kutoka kitabu cha Isaya, zikimtaja nabii mwenyewe, badala ya kutaja kitabu cha Isaya. Kinamzungumzia Isaya nabii anayesema au kutabiri.

Agano Jipya lina marejeleo mengi yanayotoka Isaya 1-39 na mengine kutoka nusu ya pili ya kitabu. Kwa mfano, katika Nabii Isaya, usemi huo unatumika katika sehemu zote mbili za kitabu. Unabii wa Isaya unatumika katika nusu zote mbili.

Isaya alisema na kuona na kunena, au Isaya alilia, au Isaya akawa jasiri na kusema . Kwa hivyo, waandishi wa Agano Jipya wananukuu kutoka sehemu zote za unabii kana kwamba sehemu hizi zinatoka kwa mtu huyu, Isaya. Hata hivyo, swali hili, ingawa linafanywa kwa upana katika Agano Jipya kwa kutumia neno Isaya, hasa kwa sura ya 40 na kuendelea, swali linakuja ni kwa kiwango gani tunaweza kutumia usemi huo katika Agano Jipya kutatua maswali ya kiisagogi .

Isogojiki ni mada ya utangulizi wa kibiblia. Mambo yanayohusu uandishi na tarehe. Waandishi wa Agano Jipya ni wazi hawakutumia nukuu na nukuu na walidokeza Agano la Kale kwa usahihi kwamba ungetarajiwa kuandika karatasi ya muhula leo.

Kwa mfano, tunaona kwamba majina ya wahusika wa Agano la Kale mara nyingi huhusishwa na mkusanyiko mzima wa maandishi. Kwa mfano, Luka 24-44 inazungumzia Musa kuhusu sheria. Kwangu mimi, ninapoangalia ushahidi, nadhani ina mantiki sana kuunga mkono mapokeo ya Musa nyuma ya Pentateuki.

Kwa upande mwingine, nadhani labda wengi wetu tungebishana kwamba sura ya 34 ya Kumbukumbu la Torati haikuandikwa na Musa. Na bado, jina lake linahusishwa na sheria yenyewe. Zaburi ya 2 ni zaburi ya yatima.

Hatujui ni nani aliyeandika Zaburi ya 2. Hakuna mapokeo nyuma yake. Lakini unaposoma Matendo 4.25, inasema jina la Daudi linahusishwa na zaburi hiyo. Naam, jina la Daudi linahusishwa na mkusanyiko mzima.

Je, Luka katika Matendo 4:25 anabatiza Zaburi 2 kwa jina la Daudi, akisema anahusishwa na zaburi hiyo? Je, hiyo ni desturi halali au si desturi halali? Je, ni njia ya kurejelea tu mkusanyiko wa zaburi kwa sababu yeye ndiye mchangiaji mkuu? Tunajua kuna zaburi 73 zilizohusishwa na Daudi. Lakini theluthi moja ya zaburi ni zaburi zisizo na wafu ambapo hatujui mwandishi ni nani. Kwa hivyo, je, hii ni njia ya jumla ya kumhusisha Daudi na kitu? Vivyo hivyo inafanywa katika Zaburi 95.

95 si zaburi ya Daudi, lakini kulingana na Agano Jipya, inahusishwa na Daudi. Daudi ana jina muhimu linalohusiana na kazi nzima. Na kwa hivyo, ninauliza swali hapa.

Ikiwa waandishi wa Agano Jipya wanatumia neno Isaya anasema au Isaya anatabiri na kadhalika, inawezekana kwamba hilo linaweza kuwa marejeleo ya jumla zaidi kwa mkusanyiko mzima badala ya nabii mwenyewe haswa. Kwa hivyo, si hitimisho nadhifu na safi kwa jambo hilo mahususi. Kuna nadharia ya kuvutia ya uandishi wa Isaya ambayo RK Harrison, katika kitabu chake cha simu, Introduction to the Old Testament, anaibuni.

RK Harrison ana mtazamo wa wastani zaidi kuhusu uandishi mwingi. Anasema kitabu cha Isaya ni mkusanyiko wa matangazo ya nabii. Neno mkusanyiko linamaanisha mkusanyiko wa sehemu mbalimbali zilizowekwa pamoja.

Na anasema haya yalikusanywa na wanafunzi wa Isaya. Isaya 8.16 inazungumzia wanafunzi. Tulizungumzia kidogo kuhusu mkusanyiko huu wa mila na jukumu la Talmudi katika kuyaunganisha haya, misemo ya manabii.

Na kwa hivyo, Harrison anasema wanafunzi wa Isaya walihifadhi nyenzo zake katika kile anachokiita mpangilio wa sehemu mbili au mgawanyiko. Na anasema sura ya 1-33, na kwa njia, Wamasora hufanya mgawanyiko mkubwa baada ya sura ya 33. Kwa hivyo, ilionekana kuwa kulikuwa na desturi hapo mapema sana.

Wamasora walifanya kazi yao katika karne ya 6 na 10 BK huko Galilaya. Tiberio akawa kitovu kikubwa ambapo waliweka maandishi sawa, wakaweka vokali, na kuongeza nambari za mistari ya Agano la Kale. Kwa hivyo, ikiwa ilikuwa na umbo la sehemu mbili, sura ya 1-33 na kisha 34-66, na nadharia yake inategemea mgawanyiko, unaweza kuona katika toleo la Hati ya Bahari ya Chumvi baada ya sura ya 33.

Bila shaka, hakuna nambari za sura kama tunavyozijua katika Hati-kunjo za Bahari ya Chumvi, lakini tunachojua leo ni sura ya 33. Kwa hivyo, ikiwa kuna mapumziko baada ya 33, anafikiri hati-kunjo mbili zingekuwa rahisi kubeba na kushughulikia badala ya hati-kunjo moja ndefu, rahisi kutumia kwa madhumuni ya kufundishia na wanafunzi wake, na anafikiri hii ingeweza kuwekwa pamoja karibu 630, ambayo ingetupeleka karibu sana na wakati wa Yosia, karibu tu na wakati wa mwanzo wa huduma ya Yeremia, miaka 40-45 ya mwisho kabla ya mwisho wa Ufalme wa Kusini. Kwa hivyo, huyo ni RK Harrison, ambaye alikuwa msomi wa kiinjili kwa miaka mingi, alifundisha huko Kanada, na mmoja niliyeandika makala nyingi za kamusi ambazo bado hazijachapishwa.

Mradi huu umekuwa ukiendelea tangu 1983. Natumaini siku moja utaona mwanga wa mchana. Ni neno la mwisho la vitendo tu.

Katika baadhi ya miduara ya Kikristo, masuala ya uandishi na tarehe, au masuala ya jinsi tunavyotafsiri Biblia, mara nyingi huwa masuala ya utengano na mgawanyiko. Chagua vita vyako kwa uangalifu. Tukitumia kauli mbiu ya Augustine yenye sehemu tatu, ambayo nadhani kwa ujumla inafanya kazi vizuri, kutuweka tukizingatia masuala makubwa, katika umoja muhimu, katika uhuru usio muhimu, na katika mambo yote ya upendo.

Umeipata katika umoja muhimu. Je, ni mambo gani ambayo hayawezi kujadiliwa kitheolojia, au ni mambo gani mengine ambayo hayawezi kujadiliwa ambayo unayo, bila hayo ungesema, Siendi kanisani hapo tena, au sipo katika somo hili la Biblia kwa

sababu suala hapa kwangu ni suala la msingi ambalo Wakristo hawapaswi kamwe kugawanyika.

Kuwa na hekima ya kujua masuala hayo ni yapi. Sababu unayotaka kuwa mwangalifu sana ni kwamba, kumbuka, tafsiri ya Biblia ni sayansi iliyotengenezwa na mwanadamu, na hata mitazamo ya uandishi inaweza kuwa nadharia na mawazo, na haya yanawekwa pamoja, na wakati mwingine huenda yasiakisi kila wakati aina ya msisitizo unaohisi unapaswa kutumika. Kwa hivyo, katika umoja muhimu.

Ndiyo maana katika kanisa la Kikristo leo, tunaweza kuwa na madhehebu mengi, lakini ikiwa tuko wazi kuhusu Injili ni nini, ikiwa tuko wazi kwamba Biblia ina mamlaka, na Neno la Mungu ikiwa tuko wazi kuhusu mambo mengine muhimu, ambayo hakuna utata kuhusu kile ambacho Biblia inafundisha. Ikiwa kuna uwazi huo, basi nadhani ni muhimu sana, kama Mithali inavyosema, kama chuma hunoa chuma. Tunahitaji kuwa pamoja na wengine walio na makubaliano haya.

Na hilo ni muhimu sana kwa ukuaji wetu katika imani. Ikiwa kila kitu hakijaunganishwa na kinazungumziwa kuhusu Biblia, huna cha kusimama nacho. Na kuna uhakika katika imani ya Kikristo.

Verities. Kuna misingi tunayoismamia. Na ndiyo maana theolojia ya msingi ya Kikristo ni muhimu sana, kujua unachoamini na kwa nini unakiamini.

Lakini kuna tofauti kati ya kiini, moyo wa imani yako, ambayo unapaswa kuwa na imani na mambo mengine ambayo una maoni, mitazamo, na mawazo, lakini Maandiko yenyewe hayana uhakika au hayana ushahidi wa kutosha. Na kwa hivyo, jinsi tunavyoshughulikia mambo ya aina hiyo inapaswa kuwa kwa hisani nyingi, inaonekana kwangu. Ikiwa wengine wataingia na hawatumii aina hiyo ya hisani, basi hilo linaweza kuwa tatizo kweli.

Sawa, katika nusu ya mwisho ya darasa leo, nataka kuzungumzia baadhi ya sifa kuu za ushairi wa Kiebrania na mifano kadhaa. Ndiyo? Mimi binafsi napenda hoja ya kitamaduni ya kitabu hiki, lakini siipendi kwa kile ambacho ningekiita kwa njia ya kiufundi sana. Waandishi wa Maandiko hawakuwa kama waandishi wa stenografia wa mahakama walioketi pale, unajua, wakichukua imla.

Nadhani kadiri nilivyojifunza Maandiko kwa muda mrefu, ndivyo ninavyoweza kuthamini zaidi kwamba Mungu amekuwa akiunda na kufanya kazi ndani ya jumuiya ya imani baadhi ya hati hizi kwa miaka kadhaa kupitia utamaduni hai ndani ya jumuiya. Ni tofauti jinsi walivyolazimika kukusanya vitu katika utamaduni simulizi, tofauti na utamaduni ulioandikwa kwa ukali. Na kwa sababu hii, nadhani tunapaswa kuwa wazi, tukamaliza kidogo katika baadhi ya masuala haya badala ya kuwa na kategoria imara na kali sana.

Kwa hivyo, naweza kuona, kwa sababu Isaya alikuwa mtu mwenye nguvu sana katika Maandiko, naweza kuwaona wanafunzi wake kwa muda wakiongeza makusanyo, mausia, mahubiri, na mambo mengine kwenye baadhi ya nyenzo hizi kwa muda. Ninachokataa ni kwamba kuna baadhi ya watu, kwa mfano, ambao wangesema, Osiris ametajwa katika sehemu ya pili ya kitabu, na Isaya aliishi kuanzia mwaka 740 hadi 680, hebu tutumie tarehe hizo, na hiyo ni mwaka 540. Hangeweza kamwe kuona mambo hayo mapema.

Kwa sababu una upendeleo dhidi ya mambo fulani, kama malaika angeweza kutoa jina la Yeshua mapema kwa sababu angewaokoa watu kutoka kwa dhambi zao, kama Isaya angekuwa na hekima ya kujua kwamba Masihi angezaliwa Bethlehemu, hilo ni fundisho sahihi kabisa. Basi hakika ni ndani ya ufunuo wa kimungu ambapo Mungu angeweza hata kufunua majina kama Koreshi mapema.

Kwa hivyo, ikiwa hiyo ndiyo sababu pekee kwa sababu lazima uwe wa kisasa wa Koreshi ili kuandika hivyo, sikubali hiyo kama sababu pekee. Kwa hivyo, nadhani tunapaswa kuiona hii kama maendeleo ya kikaboni na yenye nguvu zaidi na kuwa wazi kwa tafsiri kadhaa. Yote ni Neno la Mungu, na yote yamevuviwa.

Hayo ndiyo mambo tunayopaswa kukabiliwa nayo, si jina la mwandishi. Sijui ni nani aliyeandika Waebrania, lakini najua ni sehemu ya Maandiko Matakatifu, na najua ilikuwa na mamlaka katika maisha ya kanisa. Na si lazima nimjue mwandishi ni nani.

Baadhi ya sehemu za unabii huu huenda zilikusanywa muda mrefu baada ya nabii mwenyewe kufa. Sifa kuu za ushairi wa Kiebrania. Mambo machache tu kuhusu hili.

Kuna sifa kuu tatu za ushairi wa Kiebrania, na nitataja kwa ufupi sana ya kwanza na ya tatu. Nitatumia muda wangu mwingi kwenye ya pili, ambayo ni ulinganifu. Kwa hivyo, hii ndiyo picha kubwa ya kile nitakachozungumzia kwa kipindi chote cha darasa hili.

Kuna sifa tatu zinazokubalika ulimwenguni za ushairi wa Kiebrania. Na ushairi wa Kiebrania ni mkubwa katika Agano la Kale. Theluthi moja ya Maandiko ya Agano la Kale ni ushairi.

Kwa hivyo, ni muhimu sana tujue mambo machache ya msingi yanayoendelea hapa. La kwanza ni vitengo vya mawazo vya mdundo. Katika ushairi wa kisasa au ushairi wa Magharibi, huwa tuna mita na mistari iliyowekwa ambayo ina mdundo.

Jack na Jill walipopanda kilima kuchota ndoo ya maji, Jack alianguka chini, na Jill akaja akijitupa nyuma. Bw. Foster alienda Gloucester. Na wimbo.

Wimbo. Huo ni wimbo wa Magharibi, ambao mara nyingi una jukumu. Wasomi wamejadiliana kwa muda mrefu na kwa ukali kuhusu kama kuna wimbo na kipimo kilichowekwa katika Biblia.

Ni vitengo vya mawazo vyenye mdundo zaidi vinavyojaribu kusawazisha mistari na hisia zaidi ya mdundo unapoiangalia Biblia. Haiwezekani kabisa kwamba washairi wa Kiebrania walikuwa na vipimo sanifu vilivyofanyiwa kazi na kufafanuliwa kwa maana halisi ya kimakanika ya neno hilo. Kama walifanya hivyo, basi kwa nini kuna mamia na mamia ya marekebisho kwenye ushairi wa Agano la Kale ili kuufanya uendane na hili? Inaonekana hakuna sheria kali za rhyme na meter.

Kuna lafudhi katika ushairi wa Kiebrania, ambayo huipa aina ya ubora wa mdundo. Na wakati mwingine unaweza kusikia lafudhi hiyo. Waamuzi 5, Daharot , Daharot avirav , Anakimbia mbio, anakimbia farasi wake.

Unaweza kusikia farasi wakigonga barabara. Daharot , Daharot Lakini kuna sehemu nyingine nyingi ambapo huhisi chochote.

Ushairi mara nyingi huonyesha hisia na kuna misukumo ya kihisia ambayo hujitokeza kupitia ushairi. Na kuna aina mbalimbali za mifumo ya mdundo inayojitokeza. Lakini si kwa maana halisi ya kipimo.

Unajua, una mwandishi anaposisimka na kutaka kuhamisha simulizi haraka, anaweza kuwa na muundo wa mdundo ambao tunaweza kuuita tutu. Sauti ya Bwana ina nguvu. Sauti ya Bwana imejaa utukufu.

Bwana wa majeshi yu pamoja nasi. Mungu wa Yakobo ndiye kimbilio letu. Ingekuwa mfano wa tutu.

Na sitaingia katika aina zote hizi za njia ambazo mistari hupangwa na maneno yameunganishwa kwa mtindo sambamba. Kuna mengi ambayo yanaweza kufanywa hapa kuzungumzia miguu na vijiti na beti na yote hayo. Jambo kuu ninalotaka kusema hapa ni kwamba ushairi wa Kiebrania hauko katika kipimo halisi kama tunavyoufikiria katika ushairi wa kisasa.

Kuna maneno yaliyopangwa katika mistari sambamba na katika mawazo sambamba. Na kwa hivyo mara nyingi huwa na aina hiyo ya mtindo. Lakini ukisukuma hilo mbali sana na kuliweka katika hali ya kiufundi sana, litaharibika.

Wakati mwingine washairi wa Biblia hupata... wanatumia mbinu za kukumbuka. Tazama Zaburi 119. Hiyo inakupeleka kutoka Aleph hadi Tav , mistari 22.

Au herufi 22 za alfabeti ya Kiebrania. Katika hali hii, mistari 8 kwa kila herufi ya Kiebrania. Kwa hivyo, una mistari 176.

Au unamchukua Bi. Far Above Rubies, mwanamke mwema, mke mtukufu. Mistari 22 ya mwisho ya Mithali 31. Yeye ndiye mwanamke kamili.

Yeye ni kila kitu kuanzia Aleph hadi Tav . Na hivyo hilo lingeweza kukumbukwa na kufanywa mazoezi kwa urahisi unapoanza kila mstari mpya kwa kuanzia mwanzo wa alfabeti hadi mwisho. Beti nne kati ya tano tofauti za maombolezo ni za kialfabeti.

Maombolezo, sura nne kati ya hizo zina mistari 22 na moja ni 66. Na sura nne kati ya hizo tano, tena, ni za kikrostiki zilizowekwa kama wimbo wa maombolezo unaokumbuka uharibifu wa Yerusalemu. Kwa hivyo, mipangilio hii ni tofauti.

Lakini usijaribu kufanya kitu kiwe cha kiufundi sana. Kuna hisia nyingi katika ushairi. Na hisia mara nyingi hushindwa katika mistari kali.

Katika shule ya uzamili, ningesoma . Nilikuwa na miaka kadhaa ya Kigiriki cha Homeric, ambacho kina heksamita hii ya dactylic, ambayo ina mruko mkubwa sana unapoendelea. Na kuna mdundo hapo ambao ni sahihi sana. Kiebrania ni tofauti kabisa na Kigiriki.

Kiebrania huendelea tu unapohisi badala ya Kigiriki, ambacho ni sahihi sana na kinachambua sana na kwa namna fulani kinaonyesha tofauti kati ya lugha hizo mbili. Kigiriki kinavutiwa sana na maelezo. Kukosekana kwa kifungu dhahiri katika Kigiriki kunaweza kusababisha tafsiri tofauti ya kitheolojia ya mstari fulani.

Ilhali kwa Kiebrania, unaweza kuacha makala na kuzitupa. Haitabadilisha theolojia yako. Kwa hivyo, Kigiriki ni sahihi sana.

Ni kama kufanya kazi na brashi kwenye turubai yenye maelezo madogo. Lakini Kiebrania inapendezwa zaidi na kuchora picha za maneno na kuendana na hisia badala ya usahihi. Wagiriki walikuwa sahihi sana kwa njia hiyo.

Ninataka kuzungumzia zaidi kuhusu usambamba, sifa kuu ya pili ya ushairi wa Kiebrania. Usambamba labda, kwa mtazamo wetu, ni sifa kuu ya ushairi wa Kiebrania ambapo mstari wa pili wa mawazo unafanana kwa njia fulani na mstari wa kwanza wa mawazo. Na unaweza kueleweka kwa njia kadhaa tofauti.

Kwa hivyo, wacha nitoe maoni kuhusu aina kadhaa kuu za usambamba. Nami nitakupa sita au saba kati ya hizi haraka sana na marejeleo kadhaa kutoka kwa Isaya ili kuonyesha aina hizi za usambamba. Kwanza kabisa, usambamba unaofanana ni pale ambapo mstari wa awali unarudiwa, unapanuliwa kidogo, au unarudiwa katika mstari wa pili.

Kwa maneno tofauti kidogo, lakini kimsingi, kila mstari unasema kitu kimoja. Unajua kutoka Zaburi, mbingu zinatangaza utukufu wa Mungu, anga, ambalo ni paa juu, anga linatangaza kazi ya mikono yake. Kwa hivyo, mistari miwili.

La pili linarudi na kutaja la kwanza. Isaya 1:10 Sikieni neno la Bwana, enyi watawala wa Sodom, Sikieni mafundisho ya Mungu wetu, enyi watu wa Gomora.

Huo ni ulinganifu wa maneno sawa. Isaya 1:18 ni moja tutakayozungumzia baadaye katika kozi.

Ingawa dhambi zenu ni nyekundu sana,
watakuwa weupe kama theluji.

Ingawa ni nyekundu kama bendera,
Watakuwa kama sufu.

Mistari sambamba ikirudia ile ya kwanza. Isaya 9 :2 Watu waliotembea gizani wameona nuru kuu.

Wale waliokaa katika nchi ya giza nene, nuru imewaangazia. Usawa unaofanana. Kuna mifano mingi sana ya hili katika Isaya na, bila shaka, zawadi kubwa ya mashairi yote katika Biblia, Zaburi, ambayo ndiyo kitabu kirefu zaidi. Na hapo ndipo utakapopata mifano mingi zaidi.

Aina ya pili ya usambamba ni usambamba unaopingana. Ni kijiti cha kufa ambapo mstari wa pili unaelezea wazo linalosimama kinyume kabisa na mstari wa kwanza au kinyume na mstari wa kwanza.

Wakati mwingine, inasema ukweli katika hali hasi, na mara nyingi, una ubishi mkali lakini. Mama yangu alikuwa akininukuu andiko la Mithali 15:1 nilipokuwa nikikua, ambalo ni ulinganifu wa kinyume.

Jibu la upole hugeuza hasira,
lakini maneno makali huchochea hasira.

Mstari wa pili ni kinyume cha mstari wa kwanza. Umewekwa kwa njia tofauti.

Unajua hili kutokana na ufahamu wako wa Zaburi 1.

Bwana anajua njia ya wenye haki,
lakini njia ya wasio haki itapotea . Bwana

anajua njia ya wenye haki, iendayo uzima, lakini njia ya wasio haki itapotea . Sasa katika Isaya 54:7 na 8, ulinganifu wa kinyume.

Kwa muda mfupi, nilikuacha,
lakini kwa huruma kubwa, nitakukusanya.

Kuna kinyume chake. Kuna tofauti.

54:8, Kwa ghadhabu iliyofurika kwa muda mfupi, nilikuficha uso wangu, lakini kwa upendo wa milele, nitakuhurumia. 65:13,

tazama, mtumishi wangu atakula,
lakini utakuwa na njaa.
Tazama, mtumishi wangu atakunywa,
lakini utakuwa na kiu.

Angalia tena kinyume lakini. Tazama, mtumishi wangu atafurahi, lakini wewe utaaibika. Sawa, kwa hivyo ukweli katika mstari wa kwanza unaimarishwa au kuimarishwa na kauli tofauti katika mstari wa pili.

Aina ya tatu ya usambamba ni ya sintetiki. Nitakupa maneno saba au manane tofauti kwa sababu mstari wa pili hufanya mambo mengi na mstari wa kwanza. Hapa kuna baadhi ya maneno ambayo mstari wa pili hufanya. Huongeza , hupongeza, huimarisha , hukuza , huelezea , hujaza , na kuongeza . Mstari wa kwanza. Ningeweza kukupa maneno mengine machache, lakini mstari wa kwanza na wa pili zina uhusiano fulani dhahiri kati yao.

Wakati mwingine ni chanzo na athari. Wakati mwingine ni uthibitisho na usemi wa kupokezana . Uthibitisho ni kifungu cha ikiwa katika sentensi yenye masharti.

Usemi wa kukisia ndio hitimisho. Tukipata mawingu leo, basi mvua itanyesha. Usemi wa kukisia , au pendekezo, na wakati mwingine hitimisho katika hili la sintetiki.

Nitakupa mifano michache kutoka kwa Isaya ya maandishi bandia, ambapo mstari wa pili unaelezea, unapanuka, na kuendelea zaidi. 1:23. Wakuu wenu ni waasi na marafiki wa wezi. Mstari wa pili unarudi kisha na kusema, wakuu wenu si waasi tu, bali wanazunguka-zunguka na wezi.

Hilo linapanua wazo. 2:21. Kila mtu anapenda rushwa na anakimbilia zawadi. Anakimbilia zawadi katika ushairi anaongeza, anapanua kidogo kuhusu ukali wake.

Wanakusudia sana payola. Isaya 34:10 ni mfano wa sintetiki. 34:10 inasema, Usiku na mchana haitazimika.

Moshi wake utapanda juu milele. Mstari wa pili unaongeza moshi ili kupanua zaidi wazo hili. Isaya 50:4 Bwana Mungu amenipa.

Mstari wa kwanza. Hujui Bwana ametoa nini. Mstari wa pili unakamilisha wazo na kujibu swali.

Bwana Mungu amenipa ulimi wa wale waliofundishwa ili wajue jinsi ya kumtegemeza kwa neno Yeye aliyechoka. Kwa hivyo, kile ambacho Mungu ametoa huja katika eneo la usemi. Hapo ndipo kipawa kilipo.

Kwa hivyo, inakamilisha, inakuza au inaelezea mstari wa kwanza unahusu nini. Mstari mwingine wa sintetiki katika 66:2.

Vitu hivi vyote vimeumbwa na mkono wangu. Mstari wa kwanza.

Na kwa hivyo vitu hivi vyote ni vyangu. Mstari wa pili. Sawa.

Vitu hivi vyote vimeumbwa na mikono yangu, na hivyo vitu hivi vyote ni vyangu. Maana yake ni kwamba vimeumbwa, na kwa hivyo muumbaji wa hivi anadai hivi kama mali zake.

Mstari wa pili unaelezea zaidi mstari wa kwanza. Usambamba wa sintetiki. Aina ya nne ya usambamba ni tautolojia.

Kama umesoma Kigiriki, unajua tautolojia inatokana na kiwakilishi cha kielelezo kinachomaanisha haya au haya. Tautolojia ni kurudiarudia, kurudiarudia bila lazima. Je, ninachokuambia kinasikika sikioni mwako? Je, kinasikika sikioni mwako? Ungesema, usijali.

Unasema mara mbili. Je, inasikika? Ungesema, hiyo ni Kiingereza kizuri. La, je, inasikika sikioni mwako? Hiyo ni kupita kiasi.

Hiyo ni tautolojia. Sasa, tautolojia inarudi na kurudia maneno kihalisi au karibu na kihalisi. Yanarudiwa.

Baadhi ya mifano yetu bora inatoka katika Isaya 24:16.

Lakini nasema, nachoka.

Ninachoka.

Kwa maana wasaliti hutenda kwa hila.

Mstari unaofuata. Msaliti anahusika kwa hila sana. Sema vya kutosha kwa msisitizo, na unaelewa hoja.

27:5 ya Isaya.

Waache wafanye amani nami.

Waache wafanye amani nami.

Hiyo ni tautolojia halisi. Marudio makali. 28:10 ni moja ambayo nimeizungumzia katika Baba yetu Ibrahimu.

Nataka kuikumbusha kwa sababu ni ya kuvutia ambapo inaonekana katika Isaya 28:10 na 13, kuna somo la tahajia la watoto linaloendelea. RSV inasema, amri juu ya amri, amri juu ya amri, mstari juu ya mstari, mstari juu ya mstari, hapa kidogo, pale kidogo. Ambayo kwa njia nyingi, nadhani, inaficha kinachoendelea hapa kwa usemi huu, amri juu ya amri, amri juu ya amri.

Inaonekana kwamba nabii anadhihakiwa na kundi la wanaume wanaodokeza kwamba anawatendea kama watoto wachanga. Na kwa hivyo, tunachokiona hapa katika Isaya 28:10 na 13 ni jaribio la kuiga sauti hiyo. Watu hawa wenye busara wanamfanyia nabii mzaha.

Kama somo la tahajia la mtoto. Na nabii anakabiliana na viongozi wa kidini wa siku zake ambao wanaelezwa hapa kama wamelewa. Na anapojaribu kuelezea ujumbe wa Mungu kwa watoto hawa wanaoyumbayumba na kuyumba katika matapishi na uchafu wao, Isaya 28:7 na 9 inawakuta wakifanya mzaha huu wa mafundisho yake.

Wanatafuta kuiga maneno yake kwa kumdhihaki na kumdhihaki. Kiebrania husema, tzav le tzav , tzav le tzav , kav le kav , kav le kav . Huu ni upuuzi unaorudiwa.

Maneno ya Isaya yanachukuliwa kama upuuzi wa kuchosha. Lakini unapoyaangalia katika maandishi ya Kiebrania, ni tzadi , tzadi , tzadi , kav , kav , kav , kav . Mvulana mdogo hapa na mvulana mdogo pale.

Sasa, herufi tzadi na kav zinarudi nyuma katika alfabeti ya Kiebrania. Ndiyo maana kuna uwezekano mkubwa kwamba inarejelea kuwachora watu katika alfabeti. Na kwa hivyo tunachokiona hapa ni kejeli.

Na hoja ya kejeli ni kwamba nabii ni kama mwalimu anayefikiri kwamba ni kazi yake kuwafundisha wanaume wazima ABC zao. Kwa hivyo tunakosa maana hapa ya amri juu ya amri. Ni taswira ya nabii na watu wanaojaribu kumdhihaki na kumfanya awe kama mwalimu wa watoto wadogo.

Nao wanadhihaki ujumbe wa Mungu, ambao kwao ni upuuzi tu. Kav , kav , tzav , tzav , chochote kile. Hiyo ni tautolojia.

Nyingine kadhaa. Progressive mara nyingi huitwa climactic au stare-like. Ambapo mara nyingi hurudia katika mstari wa pili neno kutoka mstari uliopita.

Mifano mizuri sana ya hili ipo katika Zaburi na Isaya. Zaburi 29:1,
 Mpeni Bwana, enyi viumbe vya mbinguni, mstari wa kwanza.
 Mpeni Bwana utukufu na nguvu.

Unarudi na kuchukua neno hilo kutoka mstari wa kwanza. Ndiyo maana linaitwa ngazi. Unajenga juu yake.

Kisha mstari wa tatu,
Mpeni Bwana utukufu wa jina lake.

24:7, una kitu kile kile.
Inueni vichwa vyenu, enyi malango.
Mstari unaofuata, Inukeni , enyi milango ya kale.

Pale unaporudi na kuchukua neno hilo kutoka mstari wa kwanza. Isaya 11:2 ni mfano wa hili.

33:22, ulinganifu unaoendelea au wa kilele. Nataka kuzungumzia ulinganifu wa ki-chiastic katika dakika chache za mwisho kwani muda wetu unakwisha.

Kiasi, herufi inayofanana na X, herufi chi kwa Kigiriki. Huipa jina lake aina hii ya muundo wa kishairi wa ABBA. Kwa hivyo, kiasi ni nini? Nenda kwa ABBA.

Wakati mambo yanapokuwa magumu, wagumu huendelea. Huo ni msugvano. ABBA.

Sabato ilifanyika kwa ajili ya mwanadamu,
si mwanadamu kwa ajili ya Sabato.

Kwa hivyo, katika kupanga mistari yako, ABBA. Zaidi ya Israeli wameitunza Sabato. Ni Sabato ambayo imeitunza Israeli. Mila si imani iliyokufa ya walio hai. Ni imani iliyo hai ya wafu.

Mila si imani iliyokufa ya walio hai. Ni imani iliyo hai ya wafu. Hiyo ni mkanganyiko. ABBA. Sina muda wa kugeukia Mambo ya Walawi 14. Lakini kuna mkanganyiko mkubwa hapo. Mojawapo ya mikanganyiko mirefu na tata zaidi katika Biblia.

Jambo la mwisho. Wengi wenu mnafahamu mifano ya usemi katika mashairi ya kibiblia.

Mifano kwa kutumia Kama au kama. Mtu mwadilifu atakuwa kama mti uliopandwa kando ya vijito vya maji. Mifano.

Sitiari. Miti yote shambani hupiga makofi, ambayo ni mfano wa kuchukua asili na kuigeuza kuwa kile ambacho wanadamu wangepanya. Vilima hufurahi.

Aina hizi za usemi zinapatikana kwa wingi katika Maandiko. Na hata umbo la zoomorphism , ambapo wanyama, maumbo ya mnyama, au viumbe kama wanyama

vinahusishwa na Yahweh. Chini ya kivuli cha mabawa yake utatumaini, asema mtunga-zaburi.

Kana kwamba Mungu ni kama ndege mama mkubwa. Watu wenye nguvu sana. Anthropomorphism, macho ya Bwana, mkono wa Bwana, akitumia sehemu za mwili wa mwanadamu kuhusishwa na huyu asiyeonekana anayeitwa Yahweh, ambaye hana sehemu za mwili.

Lakini kutuambia Yeye ni mchangamfu, Yeye ni mtu binafsi, Yuko hapa. Kwa lugha, tunaweza kuelewa. Kama Calvin alivyosema, Mungu alipotoa Biblia, alisikiliza.

Yaani, kupata vidakuzi kwenye rafu ya chini ili tuweze kuelewa. Anaifanya iwe sawa na ulimwengu wa nafasi ya wakati tunamoishi. Kwa hivyo, Mungu anapoelezewa kwa maneno kama ya kibinadamu, au akiwa na hisia za kibinadamu, kama Heschel anavyosema katika kitabu chake katika Manabii, ni lugha ambayo tunaweza kuishughulikia kwa sababu ni kitu kama hiki, kinachotuambia kwamba Mungu ni mtu binafsi, na tunaweza kuelewa.

Sawa, huu ni muhtasari mfupi sana wa mtindo wa Manabii katika mashairi yao. Hiyo ndiyo itakuwa kwa leo.

Huyu ni Dkt. Marv Wilson katika mafundisho yake kuhusu Manabii. Huu ni kipindi cha 25, Isaya, Sehemu ya 3.